

Voorstel voor	Algemeen bestuur	
Vergaderdatum	30 juni 2021	
Onderwerp	Vaststelling RES 1.0 voor de RES-regio's Drenthe, Twente en West Overijssel	
Agendapunt	10	
Kenmerk	B2021/4137	
Portefeuillehouder	J. van Agteren	
Opsteller/indiener	J.H. Kat j.kat@vechtstromen.nl 0646715576	M. Koekoek
Vertrouwelijkheid	nee	

<i>Routing</i>	<i>Besluit</i>
Advies commissie 16 juni 2021	Het voorstel wordt doorgeleid naar de AB-vergadering van 30 juni als hamerstuk.
Besluit algemeen bestuur 30 juni 2021	

I. Voorstel

Samengevat wordt voorgesteld:

1. vanuit het faciliterend perspectief de RES 1.0 (Regionale Energie Strategie 1.0) vast te stellen voor de RES-regio's Twente, Drenthe en West-Overijssel;
2. kennis te nemen van de oproep van de natuur- en milieuorganisaties om grote ruimtelijke opgaven integraal te benaderen.

II. Inleiding / kader

De RES-en (30 regio's) komen voort uit het Klimaatakkoord. Het is een strategie met een politiek-bestuurlijk karakter voor een samenhangende en resultaatgerichte energietransitie (duurzame elektriciteit en warmtevoorziening). Het vormt de basis voor gemeentelijke en provinciale ruimtelijke instrumenten in het kader van de Omgevingswet, zoals omgevingsvisies, verordeningen en omgevingsplannen. Daarin worden de afspraken uit de RES integraal afgewogen en ruimtelijk geborgd, zodat initiatiefnemers daar rekening mee kunnen houden. De RES-en worden stapsgewijs in een bestuurlijk proces vormgegeven.

Vechtstromen is betrokken bij de RES Drenthe, West-Overijssel, Achterhoek en Twente. De RES-en worden 1 juli 2021 aangeboden bij het Nationaal Programma RES. Een klein deel van ons beheergebied (Rietmolen) is gelegen in de RES-regio Achterhoek.

Deze RES-regio heeft een afwijkende procedure. Hier is gekozen om de ontwerp RES 1.0 op 1 juli 2021 in te dienen en deze na het zomerreces ter besluitvorming voor te leggen.

Het waterschap is partner in de RES en heeft in deze samenwerking een bijzondere positie, omdat gemeenten en provincies verantwoordelijk zijn voor het ruimtelijk beleid. Het waterschap werkt binnen die gemeentelijke kaders samen met partijen om de energieambities te realiseren en om bij te dragen aan maatschappelijke doelen (faciliterende rol).

Op 25 november 2019 heeft het algemeen bestuur de startnota's Regionale Energie Strategie (RES) vastgesteld. In deze startnota's is afgesproken om de RES 1.0 door het algemeen bestuur vast te laten stellen.

Elke energieregio geeft invulling aan de afspraken uit het Nationaal Klimaatakkoord. Concreet vertaalt de RES de afspraken uit het Nationaal Klimaatakkoord in:

- een regionale aanpak om elektriciteit duurzaam op te wekken met wind- en zonne-energie;
- de Regionale Structuur Warmte.

De RES wordt tussen 2021 en 2030 iedere twee jaar bijgesteld en opnieuw vastgesteld door de volksvertegenwoordigers. Het is een dynamisch proces tussen gestelde doelen en maatschappelijke acceptatie.

Regionale aanpak om elektriciteit duurzaam op te wekken met wind- en zonne-energie

In totaal is aan de RES-regio's in Nederland gevraagd om 35 TWh¹ duurzaam op te wekken met wind- en zonne-energie op land in 2030.

Iedere RES-regio komt met een bod om bij te dragen aan deze landelijke doelstelling. Voor onze RES-regio's is het bod voor de RES 1.0:

Twente:	1,5	TWh
Drenthe:	3,5	TWh
West Overijssel:	1,8	TWh
Achterhoek`	<u>1,4</u>	TWh (ambitie ontwerp-RES 1.0)
TOTAAL	8,2	TWh

De door Vechtstromen opgewekte duurzame elektriciteit (v.b. zonnevelden) telt mee voor de regionale opgave.

In het huidige bod van de regio's is het aandeel zonne-energie hoger dan het aandeel windenergie. Vanuit systeemefficiëntie is het wenselijk om de verhouding tussen wind- en zonne-energie om te buigen naar 60 % windenergie en 40 % zonne-energie, omdat:

- de energie-infrastructuur dan efficiënter wordt benut en minder investering nodig is;
- dit bijdraagt aan de stabiliteit van ons energiesysteem;
- het opwekken van windenergie beter gecombineerd kan worden met agrarisch grondgebruik;
- de kosten voor het opwekken van meer zonne-energie dan windenergie aanzienlijk hoger zijn.

In de RES 1.0 van regio Twente en West-Overijssel staat vermeld, dat partners zich gaan inspannen om in de periode naar de RES 2.0 bij de plannen en projecten te sturen op een verhouding van 60% windenergie en 40% zonne-energie.

2 Regionale Structuur Warmte

Eén van de grootste uitdagingen van de energietransitie is het vervangen van aardgas als warmtebron door duurzame energiebronnen. De energieregio's werken aan een Regionale Structuur Warmte die inzicht geeft in de warmtevraag, het warmteaanbod en de (boven)lokale warmte-infrastructuur, die nodig is om de beschikbare warmtebronnen te benutten om wijken duurzaam te verwarmen. Waterschappen kunnen hierbij een belangrijke rol vervullen als "leverancier" van warmte uit het afvalwater en oppervlaktewater (aquathermie).

¹ *35 TWh = 5400 windmolens van 3 MW, 45.000 hectare zonnepanelen of een combinatie daarvan.
TWh = elektrische eenheid van elektrische energie: 1 TWh is gelijk aan 1.000.000.000.000 wattuur.

In sommige steden en dorpskernen ontbreken substantiële industriële restwarmtebronnen, terwijl er bronnen van oppervlaktewater, zandwinplassen en RWZI's aanwezig zijn. In deze gevallen kan aquathermie een duurzame oplossing bieden in de warmtevraag. Vechtstromen is betrokken bij een 5-tal initiatieven (Losser, Almelo, Hellendoorn, Ommen en Oldenzaal), waarbij warmte uit het afvalwater mogelijk wordt ingezet voor de verwarming van de gebouwde omgeving. De geleverde warmte draagt ook bij aan de doelstelling uit het bestuursakkoord om in 2030 energieneutraal te kunnen werken.

Oproep natuur- en milieuorganisaties

In bijgevoegde brieven van Drentse natuur- en milieu-organisaties worden waterschappen gevraagd om:

- grote ruimtelijke opgaven integraal te benaderen (o.a. energie, water, stikstof).
- te onderzoeken welke ruimtelijke combinaties er mogelijk en relevant zijn en de locaties hiervoor in beeld te brengen.

Vechtstromen hanteert deze werkwijze. Kansen voor energie uit water zijn reeds in beeld gebracht en worden ingebracht in de gesprekken met partners.

In de aanloop van de RES Twente 1.0 hebben Overijsselse natuur- en milieu-organisaties aandacht gevraagd voor de ruimtelijke inpassing. Dit heeft geresulteerd in aanpassing van de RES Twente 1.0.

III. Beoogd effect

Dit voorstel draagt bij aan het samenwerken met mede-overheden en maatschappelijke partners voor het behalen van de opgave uit het klimaatakkoord voor de energietransitie. Hiermee geeft Vechtstromen invulling aan de afspraak uit het klimaatakkoord, dat de waterschappen de rol van gebiedspartner op zich nemen.

Binnen de RES-en hebben waterschappen geen direct eigen belang. Waterschappen worden gezien als een neutrale partner met oog voor de regionale problematiek. Dit maakt de rol als partners in de RES uniek en geeft ons extra positie.

IV. Argumenten

1.1 Nu instemmen past bij de rol en verantwoordelijkheid van het waterschap in de RES.

Vechtstromen heeft zich geconformeerd aan het klimaatakkoord, waarbij ook de afspraak is vastgelegd, dat de waterschappen partner zijn in de RES.

Door de RES 1.0 vast te stellen, brengen we deze afspraak in praktijk en geven we invulling aan de afspraak uit de startnota's. Vechtstromen vervult hierbij een faciliterende rol en draagt middels duurzame energieprojecten bij aan de gezamenlijke doelstelling.

1.2 Gezamenlijke ambitie en afspraken zijn nodig om de omvangrijke opgave waar te kunnen maken.

De opgave is groot.

In de 4 RES-regio's moet in totaal 8,2 (TWh) duurzame elektriciteit worden opgewekt met een combinatie van wind- en zonne-energie, waarbij elke gemeente zelf verantwoordelijk is voor de eigen bijdrage.

Met de opbrengst van onder andere de zonnevelden op onze rioolwaterzuiveringen en de energiefabriek Hengelo draagt Vechtstromen al bij aan de invulling van de opgave voor het opwekken van duurzame elektriciteit.

Tevens moet de Regionale Structuur Warmte worden opgesteld, waarbij de opties worden uitgewerkt hoe de gebouwde omgeving in de toekomst van warmte wordt voorzien (van het aardgas af).

Een gezamenlijke strategie is nodig om deze complexe opgave waar te kunnen maken.

2.1 Oproep van de natuur- en milieuorganisaties om grote ruimtelijke opgaven integraal te benaderen, sluit aan bij onze watervisie.

In onze watervisie hebben we aangegeven dat we samen met onze partners aan de slag gaan met onze wateropgaven en werken we aan een aantrekkelijke leefomgeving en duurzame ontwikkeling.

In gebiedsprocessen denken we mee over functiecombinaties, voor zover daarvoor initiatiefnemers zijn, er draagvlak is, het technisch, juridisch en financieel haalbaar is.

Vechtstromen heeft voor het gehele gebied een potentiekaart opgesteld voor energie uit water.

Deze potentiekaart is ingebracht in gesprekken met onder andere gemeenten en de RES-en over de energietransitie.

V. Risico's en kanttekeningen

1.1 We spreken geen inhoudelijk oordeel uit over het provinciale en gemeentelijke deel van de regionale opgave.

Vechtstromen vervult in de RES met name een faciliterende rol en draagt middels duurzame energieprojecten bij aan de gezamenlijke doelstelling. Van de onderdelen, die onder de verantwoordelijkheid van provincie of gemeenten vallen, zoals bijvoorbeeld het verdeelvraagstuk omtrent zonne- en windenergie, nemen wij nu kennis; wij geven met dit besluit geen oordeel over de door hen gemaakte afwegingen.

1.2 Geen overeenstemming gezamenlijke strategie

De kans bestaat dat niet alle partijen binnen de RES-regio instemmen met de RES 1.0. Als deze situatie zicht voordoet, treedt het in de Startnota beschreven escalatiemodel in werking (huis van Thorbecke).

VI. Financiën

Vaststelling van de RES-en heeft geen directe financiële consequenties.

Het budget voor de RES-organisatie (Rijk, provincie) is beschikbaar voor de doorontwikkeling naar de RES 1.0 tot eind 2021. Over de financiering van de verdere ontwikkeling van de RES-en (2022-2025) zal door het nieuwe kabinet besluitvorming plaatsvinden.

De bijdrage van Vechtstromen in de RES richt zich met name op het opwekken van duurzame energie en het (onder voorwaarden) beschikbaar stellen van warmte uit het watersysteem. Deze activiteiten worden uitgevoerd ten behoeve van onze eigen doelstelling op het gebied van energieneutraliteit en CO₂-reductie. Met dit besluit verbinden we ons niet tot het leveren van een extra inspanning en het maken van extra kosten.

VII. Communicatie

We participeren in de werkgroep communicatie van de RES-en. Aan de hand van een communicatieplan wordt er gezamenlijk gecommuniceerd door alle partijen.

Kernboodschap

Samen met gemeenten, provincie Overijssel en Drenthe, inwoners, ondernemers en andere belanghebbenden werken we als gebiedspartner aan een haalbaar en betaalbare RES 1.0, die bijdraagt aan de doelen uit het Nationale Klimaatakkoord. Een energieneutrale regio in 2050 is hiervoor de stip op de horizon.

Met onder andere de opbrengst van de zonnevelden op onze rioolwaterzuiveringen, de energiefabriek Hengelo en slibvergisting in Emmen draagt Vechtstromen bij aan de invulling van de opgave voor het opwekken van duurzame energie. In de toekomst ziet Vechtstromen warmte uit afvalwater en water uit rivieren, beken en sloten (aquathermie) onder voorwaarden ook als een belangrijke mogelijkheid om bij te dragen aan de RES.

VIII. Uitvoering

De RES vormt de basis voor gemeentelijke en provinciale ruimtelijke instrumenten in het kader van de Omgevingswet zoals voor omgevingsvisies, verordeningen en omgevingsplannen. Daarin worden de afspraken uit de RES integraal afgewogen en ruimtelijk geborgd, zodat initiatiefnemers daar rekening mee kunnen houden.

De RES wordt tussen 2021 en 2030 iedere twee jaar bijgesteld en opnieuw vastgesteld door de volksvertegenwoordigers.

IX. Bijlage(n)

1. Besluit.
2. RES Twente 1.0.
3. RES Twente 1.0 Bijlagenboek.
4. RES West-Overijssel 1.0.
5. RES 1.0 Drenthe.
6. Reactie NMFD Drenthe en TBO's op RES 1.0 flyer.
7. Reactie Drentse Kei op RES 1.0.

Besluit Regionale Energie Strategie 1.0

Kenmerk: B2021/4137

Het algemeen bestuur van het waterschap Vechtstromen;

gezien het advies d.d. 25 mei 2021;

gelet op de artikelen 56 en 77 van de Waterschapswet;

BESLUIT

1. vanuit het faciliterend perspectief de RES 1.0 (Regionale Energie Strategie 1.0) vast te stellen voor de RES-regio's Twente, Drenthe en West-Overijssel;
2. kennis te nemen van de oproep van de natuur- en milieuorganisaties om grote ruimtelijke opgaven integraal te benaderen.

Aldus vastgesteld in de vergadering d.d. 30 juni 2021

Het algemeen bestuur,

dr. S.M.M. Kuks, watergraaf

drs. R.I. Andringa, secretaris